

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

74. ÅRGANG

22. SEPTEMBER 1962

A V I N N H O L D E T :
EN «KATOLSK» FARE? - ENKENS SØNN I NAIN - DET
GAMLE SPILL OM OSS SELV - EN NY NORSK PREST -
KATOLSK FORUMS HØSTPROGRAM - BLIKK PÅ TIDEN
- DIALOG OM UKEPRESSEN - NYTT FRA UTLANDET

NR
18

NESTE NUMMER UTKOMMER 6. OKTOBER 1962

ST. HALLVARD-GUTTENE

ved Øistein Vogt, Edv. Griegs allé 27, Oslo, tlf. 21 57 62, Postgiro 94 82, fortsetter opptagelse av gutter til koret i alder fra 8 år.

Innmeldelse St. Hallvard prestegård (foreningslokalet), Urtegt. 29 II, Oslo, tirsdager og fredager kl. 18—20.

MARIKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 3. oktober: Medlemmene tar del i rosenkransandakten i St. Olavs kirke kl. 19. Deretter samvær i foreningslokalet.

PAKKEAUKSJON. Damene bes godhetsfullt bringe med en pakke.

Tømmerhogst.

To mann kan få tømmerhogst. Erfarne hoggere kan tjene kr. 60—80 pr. dag brutto. Gratis hytte og ved.

St. Olavs eksp. henviser.

FYRINGSOLJE brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	} Oslo
Lunden Kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	} Arendal
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Bergen
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	} Bergen
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Drammen
St. Torfinns Klinikk, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Hammerfest
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	} Hønefoss
St. Theresia kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Lillestrøm
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Tromsø
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Trondheim
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	} Trondheim
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	} Tønsberg

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

KLAVERUNDERVISNING

Øistein Vogt

mottar elever til klaverundervisning på Oslo Klaverskole, Bygdøy allé 37 IV. Tlf. 44 68 11. Privat tlf. 21 57 62.

KONTINGENTEN

Når vi mottar kontingent hender det at det står en annen adresse på talongen enn den vi har. Vennligst gi tydelig beskjed hvis det er adresseforandring.
St. Olavs eksp., Oslo.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO,

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68.

Kontortid 12—13 hver dag unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET OSLO KATOLSKKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

OSLO KATOLSKKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13. Akersv. 5, Oslo.

Hva koster en ulykkesforsikring?

Spør oss, vi hjelper Dem med alle opplysninger

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00
OSLO

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 23. SEPTEMBER (15. s. e. Pinse): Ep. Gal. 5, 25—26; 6, 1—10. Ev. Luk. 7, 11—16. Mandag, tirsdag og onsdag: Ferialdager. Torsdag: Kosmas og Damian, martyrer. Fredag: Wenceslaus, martyr. Lørdag: Mikael, erkeengel.

SØNDAG 30. SEPTEMBER (16. s. e. Pinse): Ep. Efes. 3, 12—21. Ev. Luk. 14, 1—11. Mandag: Ferialdag. Tirsdag: Verneenglene. Onsdag: Therese av Jesusbarnet, jomfru. Torsdag: Frans av Assisi, bekj. Fredag: Ferialdag. Lørdag: Bruno bekj.

SØNDAG 7. OKTOBER (17. s. e. Pinse): Ep. Efes. 4, 1—6. Ev. Matt. 22, 34—36.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSKKE BISPEDØMME:	Stille-	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	9.00	9.45 m.eng. pr.
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30	11.00
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15-9-11.30	10.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN, St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23 75 1	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 55 0	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 79 3	7.45	10.45
STABEKK: Maria Kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.30
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25 53 4	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvards kapell, tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 11 94 9		10.45
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 21 4	8.30	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20 22 1	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, tlf. 7558 Mariabeimen, Nørve, tlf. 7184	8.30	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 78 3	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Elisabeth Inst. St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	8.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21

EN „KATOLSK FARE“?

AV PETER SCHINDLER

Også i Danmark har debatten om Fellesmarkedet ført til at en på enkelte hold har søkt å mane frem skremslet «den katolske fare». Monsignore Peter Schindler anlegger her med adskillig myndighet et nytt og originalt synspunkt på hva «den katolske fare» egentlig kan vise seg å være.

Hvor har planerne om vor indtræden i det europæiske fællesskab dog rejst alarm; om det så er religionen, er den brugt som argument af modstanderne, men argumentet bider ikke rigtig på tilhængerne, som mere er ikke-katolikker end anti-katolikker; de kan ikke lide, at vi, som er så ferne til at løse raceproblemerne i USA og i Sydafrika, og som teoretisk erklærer os imod al diskrimination, giver os til at tale om kristne af en anden kirke som en fare. Disse katolikker og ortodokse fra Italien, Spanien og Grækenland har jo ikke trængt sig på, det er os selv, der indforskriver dem som medarbejdere på vor fremtid, og det står os jo lige så åbent at rejse ned og arbejde for dem, selv med fare for protestantisk infiltration gennem de gode danske folkekirkemedlemmer.

Spøgelset tager af og til gigantisk format med mellem fem og seks nuller, hvor vi vist mere sobert bør tippe antallet til at svare til de danskere, vi mangler til medarbejderskab i samfundet, takket være aborter og fødselskontrol. Og spøgelset tager næsten format af romanernes snedige »jesuit«, der her trækker i overall for at inficere de intetanende får af Danmarks hus med papisme; man glemmer, at paven i øjeblikket er i den grad beskæftiget med at bringe orden i sit eget hus, at der ikke undes ham tid og kræfter til »propaganda« (et fremmedord for det vi kalder »mission«) i Norden; og man glemmer, at de arbejdere, vi får herop, ville være lige så uegnede til at indsmugle katolicisme, som schweizergarden ville være til at erobre Rusland, selv om den fik atomer indlagt i hellebarderne; vær vis på, at de arbejdere, vi får op, ikke har fået religiøse ambitioner indlagt: det er ludfattige og oftest næsten analfabetiske fattigfolk fra bjergene og fra Sicilien, som kun har én evne: at arbejde hårdt som kulier under kyndig ledelse af os; var de faglærte

og boglærte, havde de forlængst fået lige så vel betalt arbejde i deres eget land oppe i trekanten Torino, Milano, Genua. De er ikke mere religiøst smitsomme ved den blotte kontakt end englænderne, der jo dog ikke har smittet deres leverandører af æg og bacon med anglikanisme, eller end den tredjedel af østkirker, som nu er medlemmer af Kirkerådet, har bragt troen på deres syv sakramenter, på messeofret og den apostoliske succession eller dyrkelsen af Gudsmoder og helgener blot lige inden for danske lutheraneres horisont... så mon man ikke skulle holde op med at se spøgelser, og i stedet spørge efter realiteter?

Er der da slet ingen katolsk fare, hvis vi får en brøkdal af en million calabresere og sicilianere op for at bygge broer for os? Jo, det er der, men det er disse katolikker, der er i fare! I fare, ikke for at blive luthersk-evangeliske og antage den augsburgske konfession, eftersom de lige så lidt kan opføre at være katolikker, som en neger kan opføre at være sort; derimod i fare for at opføre med at være kristne, al den stund deres primitive kristendom er dybt indfildret i lokale folkeskikke, som de her må mangle, selv om de ville gå i katolsk kirke, thi til kirkehus, med messe og valfart, er de ikke mindst lige så stærkt bundet som til læren og sakramenterne. Faren for dem er denne: de vil få samliv med arbejdsfæller, hvis sociale standard de beundrer, og som de uvilkårligt vil misunde som lykkens yndlinge, men som ikke begynder søndagen med at gå i kirke, og som end ikke til påske går til skrifte og til alters... og så har de dog alle Himlens velsignelser over sig, endda de ikke påkalder nogen Madonnas forbøn! Det skal nok forvirre syditalienerens begreber og få ham til at prøve på at erhverve sig den samme medgang til samme nedsatte pris.

Hvad kan han lære af os og hos os? Han er ikke kommet for at lære; han er kommet til dette sære og fjerne land uden floder, bjerge og macaroni, hvor det altid regner og er halvmørkt, og hvor man ikke kan tale med folk, for at arbejde og tjene rare danske kroner at omveksle til lire for kone og børn eller gamle forældre derhjemme; derfor vil han også her frygte de ulovlige strejker, han kender hjemme hos sig selv, og enhver form for den tiltagende lovløshed og selvtægt, der er vor pest i dag; han er villig til at arbejde hårdt for at tjene godt, men ikke til at lade sig hindre i topydeler af sine egne arbejdsfæller. Vil man have det størst mulige udbytte af hans gode kræfter og kvikke intelligens, skal man træne hans hoved op til at forstå arbejdet og bevare hans kræfter ved sådanne boligforhold og en sådan

kost, der fremmer hans velbefindende; og vil man have styr på disse ofte temperamentsfulde krabater, bør man sørge for at skaffe dem socialarbejdere af deres egen race og nation, ligesom man gavner alle parter — og den gode Gud — ved at bygge en kirkebarak og ansatte det fornødne antal præster af deres egen tro og ritus. Og man vil fremme formålet: nationernes samvirke i det europæiske fællesskab ved at undgå al diskrimination — som man er på vej til at lære det i Tyskland, Frankrig og Schweiz — i erkendelsen af, at fordi andre er anderledes, behøver de ikke at være ringere.

Er der slet intet, han kan lære hos os, og som vi kan betrakte som kulturel eksportvare i den kommende udveksling? Jo, alt det, der kommer inden for denne lille mands horisont; altså end ikke vor højt priste højskole, for den lærer han jo ikke at kende; derimod vil han beundre den folkeskole, hans værkfællers børn går i, og de biblioteker, der i sandhed betjener vor brede befolkning. Han vil også lære, at »staten«, som hjemme hos ham er noget abstrakt, fjernt og ikke venligt sindet, her er os selv, at endda politiet er »betjente«, at retssikkerheden er absolut, hvilket parti der end regerer, og at man ikke skal have den famøse *bustarella* (konvolut) med, når man forhandler med en embedsmand eller med funktionærer for organer, der skal hjælpe én i en trangssag... han vil lære at kende en tryghed, en sikkerhed, der ikke hviler på kapital, militær, politi eller politisk parti, men som er en selvfølge, sådan som folkeånden nu er hos os. Man tør håbe, at han får alt dette så nær ind på livet, at han får lyst til at tage det med hjem til lande, hvis religion giver dem personlige dyder fremfor os, men hvis udvikling og historie har ladet ham sakke bakud i samfundssind og i sociale dyder. Det vil afhænge af vor egen holdning over for disse medarbejdende skarer, om Fællesmarkedet skal blive mere end et økonomisk eksperiment, men blive et skridt på vejen frem til én verden.

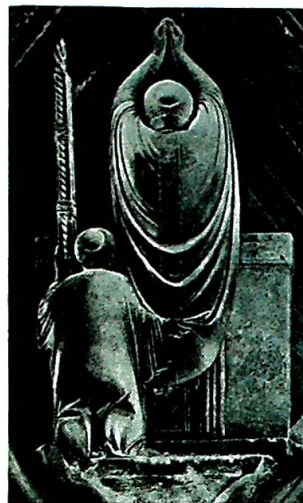
BISKOP TH. SUHR
I STUDENTERSAMFUNDET
FOREDRAG OM KONSILET

Lørdag 29. september kl. 19.30 taler den katolske biskop av København, Mgr. Theodor Suhr i Det Norske Studentersamfund over temaet «Romerkirken foran en fornyelse». Biskop Suhr har som kjent vært medlem av den sentral-kommisjon som har forberedt det II. Vatikanikonsil. Interesserte gjøres oppmerksom på at møtet finner sted, ikke i «Studentkroa» i Storgaten, men i Velferdssentret på Blindern-universitetet, der flere av dette semesters møter er henlagt.

KATOLSK FILM- OG LYDBÅNDTJENESTE

fortsetter med å gjøre lydbåndopptak, blant annet fra foredragene i Katolsk Forum. Liste over tidligere, men fortsatt aktuelle, opptak fåes ved henvendelse til St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo, tlf. 42 31 70, og lydbåndene utlånes mot innbetaling av kr. 10,— pr. bånd.

Vi gjør samtidig oppmerksom på at vi i en viss utstrekning vil kunne være behjelpelig med utlån og (innenbys) også kjøring av filmer.

Ambrosius (ca. 340—397), kirkefaderen hvis forkyn- nelse engang rørte ved Augustins hjerte i Milano, var en av oldkirkens store predikanter. Her er en bevart prekentekst fra hans hånd, over evangeliet for 15. søndag etter pinse.

AV
KIRKENS
LIV:

Enk

EN PREKENTEKST
FRA
OLDKIRKEN

«Da han nu kom nær byens port, se, da ble en død båret ut, som var sin mors eneste sønn, og hun var enke, og meget folk fra byen var med henne. Og da Herren så henne, ynkedes han inderlig over henne og sa til henne «Gråt ikke». Og han trådte til og rørte ved båret.» (Lukas VII 12—14.)

Det første vi legger merke til er at Herrens hjerte gripes av medfølelse i samme øyeblikk som han ser enkens sorg over sin eneste sønns døde legeme. Men der er også et dypere perspektiv bak dette evangeliet.

Denne enke med det store følge omkring seg er nemlig mere enn en kvinne: ved sine tårer har hun fortjent å oppnå sin sønns oppstandelse. Hun er et sinnbillede på den Hellige Kirke. Ved sine tårer kaller Kirken de unge folkeslag ut av sørgetoget, ut av graven og tilbake til livet. Den får ikke lov til å gråte over dem som går oppstandelsen imøte.

Denne døde unge mann var altså på veien til graven, liggende i en kiste og båret av materiens fire elementer.¹⁾ Men han kunne vente oppstandelsen, eftersom han var båret på treet²⁾, det vil si på frelsens redskap — et tegn på at frelsen ville komme til folket ved korsets tre.

Da de hørte Guds Ord, stanset de fire bærerene i ferd med å bringe mennesket den oppløsning imøte som skyldes den uorden som er kommet inn i dets materielle elementer. Stemmer kanskje ikke dette godt? Ligger vi ikke avmek- tige, er vi ikke som døde på båret når det onde begjærets ild fortærer oss, når vårt hjertes kulde utbrer seg i hele vårt vesen, eller når vår jordiske sløvhets overmanner oss, eller når vår ånd, fordi den er tom for det sanne lys, ferdes i tåken? Der har vi dem, våre «likbærere».

Men se, enda det så ut som om døden hadde seiret, enda legemet allerede lå like ved gravstedet: Ved Guds Ord reiser den døde seg, han finner tilbake ordene, sønnen blir gitt tilbake til sin mor, revet ut av gravens gap.

Hva var nu denne grav? Hva er nu din grav, om ikke ditt dårlige levesett? Din grav er din mangel på tro, din grav er dine ondskapsfulle og dødbringende ord. Det er av denne grav du vil stå opp om du hører Guds Ord.

Om nu din synd er så stor at du ikke kan skylle den bort ved dine egne tårer, la din Mor, la Kirken gråte for

ENS SØNN

i Nain

deg. Kirken som vil gripe inn for hver eneste av sine sønner som om han var den eneste, Kirken som synes inderlig synd på oss når den ser sine barn drevet i døden av deres ulykksalige laster. Den er vår mor, vi hører den til, vi er lemmer på dette legeme. La den gode mor sørge over deg, la den store søskenflokk delta i hennes omsorg for deg. Da vil du stå opp av døden, da vil du komme ut av din grav, da vil du tale levende ord. Alle vil bli grepet av ærefrykt, ved dette ene eksempel vil mange reise seg og fatte nytt mot, og de vil prise Gud som har gitt oss slike legemidler at de stanser selveste døden.

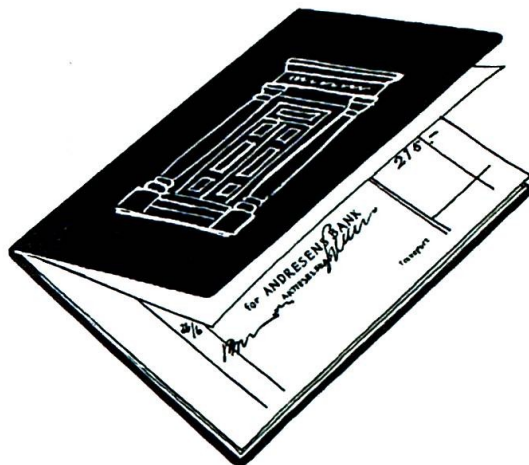
1) Hentydning til tidens fysiologiske lære. Den betraktet det menneskelige legeme som bestående av disse fire elementer: ild, vann, jord, luft.

2) Det treet som kisten er laget av. Ambrosius ser det som et symbol på korset. Sammenlign med Korsets prefasjon: «Du som grunnla menneskehetens frelse på korsets tre, forat livet skulle gjenoppstå fra det som døden gikk ut fra og at Satan som seiret ved treet også måtte overvinnnes ved treet, gjennom Kristus vår Herre».

Dette prektige biskopshode er hentet fra Chartres-katedralens skulpturer, og forestiller visstnok den hellige Martin av Tours. Men det er embedet kunstneren har villet skildre — det embede som også Ambrosius beklede med myndighet.

Ved DÅP eller KONFIRMASJON

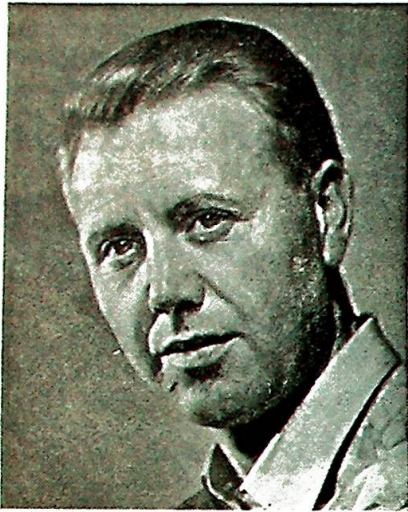
En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESEN'S BANK
AKTIESELSKAP
OSLO

En ny og
spennende
«Peer Gynt»

Den dyktige teatermannen Tormod Skagestad har i høst gitt Henrik Ibsens «Peer Gynt» en ny og høyst engasjerende oppsetning, der dramaets karakter av skjebnespill, med en sterkt kristen, etisk appell kommer tydelig frem. Det er en forestilling som fornyer ens forhold til dette hovedverket i vår litteratur — aldri har visst Ibsens alvorlige avsløring av fortapelsens og personlighets-oppløsningens mulighet i menneskelivet ligget så bar og synlig på en scene. «St. Olav» bringer på de følgende sider en samtale med en av de medvirkende i denne bemerkelsesverdige oppsetningen — skuespilleren Rolf Sand.

ROLF SAND

Hver aften gjennomgår han en mirakuløs forvandling på scenen i Stortingsgaten, der en ny og spennende oppsetning av Ibsens «Peer Gynt» nå går over til je. Fra ironisk kjøgemester i Hegstadbrylluppet, som med brennevinsdunken fyrer opp under skrytet og dagdrømmen i unggutten Peer, går han inn i hofftrollets fantastiske fremtoning i Dovregubbens hall — en herlig affektert marskalk med halesløyfe og pudder i trollpelsen, for så til slutt — i skibbruddscenen — å skissere lynsnart en skipskokk, et ganske alminnelig hverdagsmenneske i dødsangst — et av de mennesker Peer Gynt sender i dypet for selv å berge livet.

Rolf Sand er Oslo-gutt og født i 1920. Han er noe så sjelden som katolikk i fjerde generasjon i Norge, og var en drivende kraft i det katolske ungdomsarbeidet, ikke minst under de vanskelige krigsårene. Tiltakslysten fant så mange utveier da — en av dem ble skjebne. Den siste krigsvinteren samlet Eva Dithmer-Vanberg noen unge katolikker til en morsom oppgave: En amatør-fremførelse av Wessel's «Kierlighed uden Strømper». Den ble en fulltreffer. Idag er «ensemblen» spredt for alle vinder — de medvirkende kan oppsøkes såvel i ektestanden som i prestestanden. Men to av dem fanget scenen for godt: Rolf Sand og Aloysius Valente.

Amatører synes gjerne selv godt om det de lager. I dette tilfelle fikk de støtte av en autoritet — Nationaltheatrets «grand old man» Ingolf Schanche. På Rolf Sand var han så sikker at han selv begynte å lese med ham — senere ble det elevskolen på Nationaltheatret. De fem årene ved hovedscenen lærte ham meget om arven og tradisjonen i norsk teater. Senere var han et par år ved Trøndelag Teater, reiste i fire år med Riksteatret og fikk prøve publikum fra Kristiansand til Hammerfest i både skjemt og alvor. Siden 1958 er han tilbake i Oslo, nå senest ved Det Norske Teatret — noen filmroller er det også blitt.

Rolf Sand er en av dem som brenner helt og fullt for det han gjør, enten det er stort eller lite, og med et overraskende bredt register. Han laget en løyerlig Erasmus Montanus, full av sunn Holbergsk komikk. Men i Tennessee Williams' «Glassmenasjeriet», der menneskesinn vibrerer nervøst i en håpløshet som tar strupetak på en, viste han innlevelse i en følelsesverden som en ville trodd var ham fremmed. Om hans innsats i «Peer Gynt» skrev en av våre mer kresne teaterkritikere, Erik

DET GAMLE

Det er få av oss som egentlig kommer bak masken og kulissene i en skuespillers tilværelse, og for eksempel oppdager alt slitet bak den tilsynelatende lekende prestasjonen i rampelyset. Enkelte tror mer eller mindre at en som først har dette mystiske som heter «talent», kan bare sette seg på det og skru det på hver aften mellom klokken 20 og 23 — og forøvrig sitte på kafé. Men kunstnere sliter — med seg selv, med stoffet, med motstanden i et passivt og krevende publikum. Det gjelder teatret som enhver annen kunstart, og på utaknemligere premisser: Billedhuggeren og maleren skaper da et verk som står der, selv musikeren kan feste en toppytelse på en grammofonplate. Men å spille teater er som å skrive i sand — det beste ligger i luften noen sekunder som oppleves sterkt, men så utviskes det — selv når noe av det lagres i et godt minne.

Oppgavene er så ulike. Alle lærer en noe av. Rolf Sand har som alle skuespillere oppdrag som ligger mer i overhuden, ikke så langt under sminken, og der en kan yde godt og hederlig håndverk — ikke mer. Og så er der de rollene som slår inn, fordi de er skapt av store menneskekjennere og sikter inn dype sjikt både i skuespilleren og i tilskueren.

På sitt verste er teatret ulideligere enn den verste film: At død teknikk — tre timer til ende — nedverdiger det menneskelige, det lar seg til nød gjennomlide. Men levende mennesker, som foran våre øyne anspent strever for å fornedre seg selv og oss, hører til de mest deprimerende erfaringer i åndslivet. Til gjengjeld når det gode og ekte teater høyder som en knapt trodde mulige, når det gjelder å legge sinn og skjebner bare — som under en Guds øyne.

Den som kjenner skuespillere misunner dem visst sjelden. De har gledesstunder, nemlig i den gode ytelse, som er forholdt oss nede i salongen. Men de betaler ofte en fryktelig pris for dem — inntrykksomme, overfølsomme og sårbare som de gjerne er, proporsjonalt med talentet.

Det Norske Teatret har lenge vært kjent og rost for en stor og vesentlig egenskap: «Ensemblespillet» — dette at en prestasjon ikke skal bæres av en eller to «stjerner», med den øvrige rolleliste som nøytral bakgrunn, men at helheten, fellesskapet bærer dramaets innhold. Om der er noen «stjernerolle» i norsk dramatikk, må det vel være Peer Gynt. Men også her er Det Norske Teatret tro mot seg selv — i denne forestilling har en intelligent og dristig jernvilje vært på ferde og gitt enhver det som tilkommer ham, til helhetens beste.

Pierstorff, blant annet: «Rolf Sand har lenge gjort seg bemerket i biroller som en mester til å skape en skikkelse med noen få replikker og gester. Hans mesterskap er virkelig tatt i bruk i denne forestillingen.» Det er en ros som ikke er ufortjent.

I dette intervjuet har «St. Olav» frittet ham ut både om den oppgaven han nå står oppe i og om hans livskall i sin alminnelighet — et kall som det alltid har betydd meget for ham å situere i forhold til sin tro og sitt livssyn.

SPILL OM OSS SELV

EN SAMTALE MED SKUESPILLEREN ROLF SAND

ET MYSTERIESPILL

«— Si til «St. Olav»s lesere, formaner Rolf Sand, at om de aldri så meget tror de kjenner dette vårt «nasjonal-drama», så har de en overraskelse i vente. Tormod Skagestad har ikke bare «avromantisert» stykket, han har lagt nerven bar: Dette er jo nemlig et kristent mysteriespill fra Ibsens hånd — det kan sammenlignes med «Det gamle spille om Enhver». Også her dreier det seg om et menneske som gradvis og bevisst øver vold mot Gudsbildet i seg selv, og som så allikevel til slutt beseires, på ruinene av sitt liv.» Han griper etter programmet.

— Se her — Skagestad sier det slik: «Peer Gynt lever ikkje opp til dei høge mål som er sette for livet hans, han realiserar ikkje seg sjølv, slik han lenge helst vil tru; han oppløyser tvert imot sin personlegdom gjennom ustanselige kompromiss, som etter kvart blir meir og meir lurvete og frynsete. Av Dovregubben har han lært å vera seg sjølv nok, av Bøygen å gå utanom. Når eit slikt menneske i ellefte time vaknar og ser kva livet hans har vore, kva han har brukt kreftene til, må det bli ei smertefull oppvakning. Det er noko gripande, djupt patetisk over den gamle Peer som i stigande angst jagar innover forbrende øydeland: hans eiga mislukka liv, der alt talar til han om tankar som ikkje vart tenkte, songar som ikkje vart sungne, tårer som ikkje vart gråtne, verk som ikkje vart øvde.»

Parallellen med Enhver er treffende: Også her møter hovedpersonen Den Onde, Døden og Kvinnen som brikker i et skjebnespill.

— Solveig?

— Ja — der må da Ibsen ha ant hva *forbønnen* er for en makt hos det mennesket som elsker. Legg merke til at

i denne forestillingen er hun ikke eldet — det er den *unge* Solveig Peer møter ved livets slutt, som om alt kunne begynne forfra og skylden utslettes. Som om noe av vårt liv og vår skjebne bevares rene ved å leves utenfor oss selv — i mennesker som holder av oss. Det er da en dypt kristen tanke?

ILLUSJONEN OG VIRKELIGHETEN

— Er det ikke hyggelig å spille ved et Oslo-teater igjen?

— Jo. Jeg sier alltid at i min tilværelse er der tre pillarer:

Kirken, hjemmet og teatret. Jeg lærte en masse og fikk gode oppgaver de årene da jeg reiste med Riksteatret. Ulempen var at mitt forhold til de to første av «pillarene» ble problematisk: De lange fraværene fra familien, og de altfor sjeldne anledningene til virkelig å følge Kirken liv.

— Hender det ikke at en rolle kommer på tvers av det en ønsker å kunne gi? Hvordan er det for eksempel å spille et gjennom ondt menneske, som den rå lanseknekten Peder Welamson De spilte i Strindbergs «Erik XIV» på Nationalteatret ifjor. Han som de kalte på hver gang en uskyldig rival skulle myrdes i kjellermørket?

— Det avgjørende må bli hva *dikteren* har ment med denne skikkelsen — altså om han har villet gi oss *avsky* for ondskapen. Er det tilfelle, da må jeg selvfølgelig fremstille ham så overbevisende jeg kan: Den best mulige fremstilling av et ondt menneske er vel ikke den som får folk til å *akseptere* ham? Men tar dramatikerens virkelig parti for ondskapen, står en unektelig overfor et problem.

(Forts. n. s.)

KOKKEN: — Å snille, spar!

Husk på de små, jeg hjemme har!

PEER: — Jeg trenger livet mer enn du,

for jeg er ungeløs ennu.

Lasse Kolstad som Peer Gynt og Rolf Sand som kokken. (Foto Sturlason.)

EN NY NORSK PREST

Stud. theol. Erik W. Strøm ble onsdag 12. september presteviet av biskop dr. theol. Jac. Mangers i St. Olavs kirke, Oslo, under stor tilslutning fra slekt og venner, fremtidige kolleger og tallrike katolikker fra Oslo og utenbys, som fylte kirken til siste plass og fulgte den vakre seremonien med spent oppmerksomhet.

Hans Høyærverdighet forrettet levittmesse, assistert av sognepresten i St. Olavs kirke, pastor F. J. Fishedick og pastorene Helmut Holzapfel, Würzburg og Nils Oppermann, Horsens. Presteskapet i Sør-Norge var rikt representert, og fra Nidaros deltok pater Olav Müller. Ordinanden hadde ellers den glede å se sin overordnede fra Radio Vaticana (der han i flere år har vært norsk speaker) pater Emil Schmitz SJ, sin irakske studiekamerat fra kollegiet De Propaganda Fide pastor Peter Haddad og pater Lønskov SJ fra Aarhus som utenlandske gjester ved prestevielsen. En særlig glans kastet det over høytideligheten at den nyutnevnte biskop av Stockholm, Mgr. John E. Taylor presiderte ved vår biskops side.

I en kort, men meningsfylt preken ved ordinasjonens begynnelse understreket ordinator, biskop Mangers, prestedømmets betydning og verdighet, uttrykte sin glede over igjen å kunne meddele dette hellige sakramente til en ung nordmann og la det katolske folk varmt på sinne å omgi den nye prest med forbønn og velvilje i hans krevende gjerning. Med klar og fast stemme frembar den nye prest messeofferet sammen med biskopen efter at han hadde mottatt de prestelige fullmakter. Den vakre og festlige seremoni, hvor korets gregorianske og polyfone sang under organist Rolf Østbyes sikre ledelse også bidro til høytiden, gjorde et sterkt inntrykk på de fremmøtte. Ved messens slutt meddelte pastor Strøm sin prestelige velsignelse ved kommunionsbenken, og mange var de — katolikker og ikke-katolikker — som knelte under den nye prests korstegn.

Efter ordinasjonen ga biskop Mangers en festmiddag i foreningslokalet for ordinanden, hans foreldre lektor Strøm og frue, samt presteskapet. Ved bordet tolket Mon-

seigneur Mangers igjen sin glede over denne tilvekst til vår norske geistlighet, og rettet en dypfølt takk til hans foreldre. Takknemlighet var også temaet for pastor Strøm,

I et drama som «Peer Gynt» er selvfølgelig den etiske appell så utvetydig kristen at saken er helt klar. Et drama med klart anti-kristen tendens stiller derimot et helt annet og alvorlig spørsmål til samvittigheten. Men jeg synes nok at en skal se nøye efter om det ikke er en misoppfatning eller vrangforestilling av kristendommen som faktisk er skyteskive. Helge Krog, for eksempel, var jo ikke nøye med midlene — til gjengjeld kjente han slett ikke det han trodde han angrep.

HVERDAG OG HELG

— Når først en forestilling er ferdig kan dere vel slappe av og bare spille på rutinen?

— Det er hva folk tror. Men neida. Skuespillere flest arbeider hårdt. Hver dag er det prøver fra 11 til 16. Mange har jobber i kringkasting, TV og film ved siden av. Kl. 19 må en så være på teatret og gjøre seg klar til aftenens forestilling. Dessuten må en skuespiller uavlatelyg øve sitt instrument akkurat som en konsertpianist — stemmebruk og plastikk-øvelser i daglig «oppmykning». Vi kommer ikke gratis til noe av det som lykkes for oss.

Til gjengjeld er en bare glad til, når arbeidet bare bærer frukter i noe som engasjerer publikum. Her har arbeidet med «Peer Gynt» vært en stor inspirasjon.

— Noe tid til hjemmeliv blir det vel, selv om aftnene oftest tilhører yrket?

— Jada. Og til menighetsliv også. Vi har jo en ung og vital menighet ute på Stabekk — vet De at vi har ca. 120 som er under 20 år derute? Så der er fremtid, i et sunt og varmt miljø omkring den nye kirken. Spørsmålet er nesten om ikke vi har det for godt og blir litt menneskelig late av det — jeg har jo på turné-reiser sett litt av hvor ensomt og vanskelig det kan være å leve som katolikk i dette vidstrakte landet. Jeg synes nok at mange av våre katolikker, også de som ikke føler tvingende personlig behov for det, kunne bidra litt mer til å skape et levende miljø. Vi har søkt å arrangere noen menighetsaftener av kvalitet, blant annet i samarbeide med Katolsk Forum. De har fått tilslutning, men ikke nok. Her burde en tenke litt på dem som i slike sammenkomster finner en oppmuntring og et fast punkt, og delta — selv om det er for å gi, snarere enn for å motta.

KATOLSK FORUM

Neuberggaten 15, Oslo.

FOREDRAGSAFTENER 2. SEMESTER 1962.

KATOLSK FORUM (Dominikanernes foredragsaftener) er et møtested for mennesker som søker forståelse av åndsstrømningene i tiden, i konfrontasjon med katolsk tro, kultur og tenkning. Der er fri adgang til KF's aftener for alle interesserte. Med dette program går KF inn i sin 18. sesong.

PROGRAM FOR 2. SEMESTER 1962

Tirsdag 25. september kl. 20:

KRISTENDOMMEN I 30-ÅRENE'S NORSKE KULTURDEBATT ved pater *Hallvard Rieber-Mohn*.

Mellemkrigstiden var en merkelig periode i norsk kulturliv. De «radikale» strømningene i denne perioden hadde ikke minst brodd mot den kristne arv, som i Øverlands, Krogs og Hoels kulturkritikk. Men tiden kjente også bevisst kristne samtidstolkere som Ronald Fangen og Sigrid Undset. Idag kan vi se strømningene og spenningene mellom dem i et større og riktigere perspektiv.

Tirsdag 2. oktober kl. 20:

«DISSENTERNE», STATSKIRKEN OG RELIGIONS-FRIHETEN ved pater *Albert Raulin*.

En dertil oppnevnt komité har fremlagt et fengslende og omfattende forslag til en ny norsk religionsfribetslov, der ikke minst ikke-statskirkelige kristnes status i vårt samfunn blir nøye drøftet. Forslaget gjenspeiler også både positivt og negativt en etappe i vår kulturutvikling.

Tirsdag 9. oktober kl. 20:

KIRKENS KRISTUS OG HISTORIENS JESUS ved pater *Finn Thorn*.

Kristendommens utgangspunkt er historiske fakta — ikke en «mytologi». I vurderingen av kristendommens sannhetsverdi og gyldighet også for vår tids mennesker er det en faktor som ofte ikke kommer til sin fulle rett: At Kirkens Kristus er historiens Jesus fra Nazareth.

Tirsdag 16. oktober kl. 20:

KVINNESYN OG MENNESKESYN ved pater *Albert Raulin*.

«Kvinnesaken» — kampen for kvinnenes sosiale og menneskelige frigjørelse — er et markert trekk ved samfunnslivet i Vesten i vår tid. På hvilke premisser kan denne merkesaken innpasses i en kristent begrunnet humanisme?

Tirsdag 23. oktober kl. 20:

OPPLYST MIDDELALDER — MØRK NÅTID ved professor *Knut Erik Tranøy*.

Har vi noen adgang til middelaldermenneskenes sinn og tanke, og ligner det vårt eget? Professor Tranøy's foredrag er et fengslende blick på middelaldertenkningens fasttomrede verden, med perspektiver helt opp til vår egen urolige tidsalder.

Tirsdag 30. oktober kl. 20:

KIRKEKONSERT i St. Dominikus Kirke, under medvirken av blant andre kirkens organist pater *Thoralf Norheim*. De øvrige medvirkende og nærmere program vil ellers bli bekjentgjort senere, blant annet i «St. Olav».

Til dekning av annonseutgifter, trykning m. v. vil der et par ganger i semestrets løp bli anledning til frivillige kollektbidrag til Katolsk Forums virksomhet.

Såvel materiell støtte som kritikk, råd og forslag mottas med takk av prioren for Dominikanerne, Neuberggaten 15, Oslo NV.

som både overfor biskopen, sine foreldre, presteskapet og den romerske institusjon som har utdannet ham, understreket hva han skyldte dem i virkeliggjørelsen av sitt kall. Endelig grep Mgr. Taylor ordet, og ga på utmerket svensk uttrykk for sin tilfredshet over å kunne delta i sin bispekollegas og norske katolikkers glede.

Pastor Strøm feiret den følgende dag, i St. Olavs kirke, sin første hellige messe, assistert av pastor *Ivar Hansteen Knudsen*, og den følgende søndag feiret han høymessen på hjemstedet, Tønsberg, assistert av sognepresten, pastor *Arne Olav Sund*, og under stor tilslutning og oppmerksomhet fra sine bysbarn.

Pastor Strøm kommer i den første uke av oktober til å ledsage biskop Mangers til Rom og fungere som hans sekretær under konsilet.

KATOLSK ORIENTERING

har gjenopptatt sin virksomhet for vinterhalvåret 1962—63: Et komplett kurs på 32 forelesninger i den katolske tros lære for ikke-katolikker, hver onsdag kl. 18 (eller fredag kl. 20). Forelesningene finner sted i St. Dominikus kloster, er avgiftsfri, og innebærer ikke forpliktelser av noe slag.

BLIKK på TIDEN

OM KALL OG KULTURTAP

■ Skulle en nevne de absolutte livssyns-ekstremer i norsk presse, måtte det vel bli «Dagbladet» og «Dagen» — asfalt-radikalismen mot Vestlandspietismen. De vokter da også på hverandre med aktpågivent øye, og siterer og kommenterer hverandre med adskillig salt og pepper.

I en forpostfektning nylig over legemangelen i Nord-Norge fløt det blod, og noe av det var umiskjennelig kristenmanns blod. «Dagen» hadde *sin* forklaring på legemangelen, og med hånden på hjertet kan vel få bestride at den rommer en fast kjerne av sannhet:

«Det er byråkratiseringen av selve kallstanken som stenger veien til Nord-Norge for mange. Vi blir kyniske, blaserte og kalde. Vi har ikke et kall, men en eksamen. Den *forplikter* ikke til innsats. Men den *berettiger* til embetsbolig og lønnskala. Derfor kan man konkurrere om operasjoner i Sør-Norge, mens operasjonsstuene i Nord-Norge står mer eller mindre uten kirurger.»

Nå er det gammel krigskunst at en aldri skal avansere i uoversiktlig terreng uten å ha sine flanker dekket. Og «Dagbladet» (4. september) hadde da også lett spill ved å anvende «Dagens» hjertesukk — ord for ord — på *prestemangelen* i Nord-Norge — et gebet der en har rett til å vente både kallsbevissthet og et godt forbilde.

I forbindelse med denne strategiske fremrykning sier imidlertid «Dagbladet» noen ord om «den falske kallsforestilling i helsestellet» som fortjener en energisk randbemerkning. Radikalisme kommer jo av det latinske *radix* — rot — og folk som vil rykke opp røtter bør ha en sikker sans for deres dybde og forgreninger. Der er døde røtter — de brenner fortreffelig på samfunnsstormernes bål. Men der er også livsviktige, kulturbærende røtter — dem skal man fare varsomt med. I vår bråmodnede, tradisjonsløse venstre-intelligentsia har en aldri sett særlig dypt i jordsmonnet. En behøver ikke være kristen, det er nok å ha en smule forståelse av vår kulturs fremvekst for å begripe hvorfor «helsestellet» — omsorgen for det syke og svake mennesket — er en vesterlandsk frembringelse, som den øvrige verden bare kan efterligne. Den kristne kallstanke har, ut fra bevisstheten om en Gud som identifiserer seg med det nødstedte menneske, skapt noe som vi ikke har råd til uten videre å nedskrive til lønnsregulativer og sosial likevekt. Hva det syke menneske trenger er ikke bare den medisinske «helgardering» som ligger i et saklig utbygget «helsestell». Ut over pliktytelsen ligger noe uerstattelig, som har sin rot hverken i utdanning eller yrkes-trivsel, men i *kallet*. Dør kallstanken, vil våre fordringer til sykepleien som så meget annet bli avvist som uten dekning i en sørgelig overtrukket kulturell konto. Og de ivrige avkristnere i Pilestredet vil ublidt oppdage at de samtidig har fremmet et tragisk kulturtap.

HARDKOKT

■ Var det Hitler og hans vesen som vant krigen? Undringen melder seg over to middagsaviser. I den ene har en nyhetsmelding om befolkningsstatistikk i Polen og Kina fått den ufysiselige tittel: «FOR MYE KOMMUNISTYNGEL FØDES». Vi trodde det dreide seg om mennesker. I den andre faller en filmannmelder i raseri over en dokumentarfilm om verdens

diktatorer og protesterer heftig mot dens «tese»: At diktatur er diktatur i Vest som i Øst, og fører — med kvantitative variasjoner — til den samme fornedrelse overalt hvor det reiser sitt grimme hode. Neida — her skal værsgod skilles nøye — diktatur og diktatur, det er da forskjell på folk:

«Man lar Hitler-Tyskland og den patologiske sinnstemning som behersket disse lederne danne det gjennomgående temaet. I dette hovedtemaet innføres så små avstikkere til folk som Stalin, Krustsjov, Nasser, Mao Tse Tung, Chou En-lai, Ho Chi-minh (et ørlite glimt Franco).

Virkingen vil da være åpenbar på ikke-kritiske kinogjengere. Man vil uten å nøle sette likhetstegn mellom den patologiske Hitler og den høyst jordnære, om enn autoritære, Nikita Krustsjov. Eller man vil få inntrykk av at hele den veldige historiske prosessen, som vi kaller revolusjonen i Kina, på en eller annen måte er identisk med nazistenes løgner og be- dragerier da de marsjerte mot maktstillingene.»

Kjære, kan vi virkelig ha tatt så feil, vi som har fått det massive inntrykk at den «høyst jordnære, om enn autoritære Krustsjov» har noen ganske gigantiske terroristiske bragder bak seg, både hjemme i Russland og i Ungarn? At millioner av mennesker er slavearbeidere og talløse uskyldige likvidert under hans kaldblodige medvirken? At det kinesiske diktatur også har trampet ned millioner og øvet unevnelig tortur mot sine motstandere — blant andre de kinesiske kristne?

Vi setter også et stort og forundret og sjokkert spørsmålstegn ved denne subtile distinksjon mellom *realistiske* tyranner fremfor *patologiske* (sunn etikk legger faktisk størst ansvar hos de førstnevnte!). Og når det dreier seg om et folk som under en ensrettet, sjåvinistisk og åpenlyst løgnaktig statspropaganda er bragt til å applaudere noe slikt som Ungarntragedien i 1956, leser vi med en viss uhygge en av de mest enøyde uttalelser vi visst har sett på en rund tid i norske dagsaviser — minus én:

«Om en liker Sovjet eller ikke, bør en ha råd til å innse at det er en stor forskjell på en 1. mai på Den røde plass og de masse møtene nazistene hisset til i 30-årenes Tyskland. Forstår man ikke dette, får man heller holde kjeft når politikk diskuteres. Man bør i hvert fall ikke sette seg ned som produsent av «historisk-politiske» filmer.

Virkeligheten er likevel nok fortegnet i vår tid.»

Det er så sant som det er sagt.

HELT SIKKER

■ Det er nokså unngåelig at en diskusjon om fosterdrap må bli både het og hård, når først de to diametralt motsette syn møtes. I et miljø der affektene alltid har hatt godt overtak på tanken, vil de to parter fort se rødt — de er seg jo begge, i ytterste konsekvens, bevisst å forsvare *livet* — morens eller barnets. Dermed blir ethvert diskusjonsinnlegg som røper ufølsomhet for *dilemmaet* i saken, for det *pinefulle* ved å skulle veie to store onder mot hverandre og velge ett av dem, øyeblikkelig suspekt.

Det gjelder således en kronikk i «Verdens Gang» (5. september) av Hans Hille *Schjelderup*, i forbindelse med Finkbine-

« — høyst jordnær »

saken. Her er såvisst ingen nølen. Etter å ha avfeiet det kristne standpunkt i denne saken på en svært hodeløs og usaklig måte, deklarerer han, høyst autoritativt, sitt standpunkt, som om det var selvinnløsende. Det vil visst nok så mange — i begge leirer — være uenig med ham i. For vår del synes vi det kommer hårfint opp til hva britene mener når de sier: «He's not only wrong, he's wrong at the top of his voice...»

For det første er nå dette utillatelig, som «resumé» av anderledes tenkendes standpunkt:

«Det er de (*sic*) som fordømmer fru Finkbine. Det er de som hevder at alle foster skal bæres frem uten hensyn til hvordan de er blitt unnfanget og uten hensyn til hvilke muligheter de har til å bli mennesker. Det finnes dem som er hjerteløse av religiøs overbevisning. Det finnes dem som ikke er tynget av ansvar for sine meninger. Det er ikke deres skyld at man med loven og samfunnets makt tvinger kvinner til å gi liv til vesener som vil lide og være ulykkelige i alle de år de kan leve. Det er Guds vilje.»

Dernest går kronikøren nærmest bevisstløs til sakens kjerne: Er fosteret forlenet med menneskeverd eller ikke? Hille er fremdeles helt alene med sin selvfølgelighet, åpenbart uten mistanke om at han tramper på tynn is:

«Et annet spørsmål i denne saken er: når begynner livet? Rent biologisk er det klart, det er når sedcellen forener seg med eggcellen og den begynner å vokse. Men når er det nye som er skapt blitt et menneske? I hvilken periode av svangerskapet er fosteret blitt et vesen med eget sjelsliv?

I alminnelig sprogbruk (!) regner man ikke at livet er begynt før barnet er født. Man sier jo at kvinnen ga liv til. Og det er vel meget som taler for at først når navlestrengen blir kuttet, blir det skapt et nytt selvstendig vesen.»

For ham er saken grei: «I tilfellet Finkbine er saken satt fullstendig på hodet. Spørsmålet skal ikke være om det er rett å ta bort et vanskapt foster, spørsmålet skal være om det vesen som skal bli født, kan bli et fullverdig og sunt menneske».

Så mangler vi bare hans personlige definisjon av hva sistnevnte innebærer, og hans begrunnelse for at denne naglefaste definisjon med en Gudsdoms tyngde kan dømme et handicappet, men levedyktig medmenneske fra livet. I all verden — er vi så skråriskre på hva livet er verd og hvordan det blir «fullverdig»?

Frater Candidus.

LITTERATUR

*Svar fra
en uke-
presse-
mann*

I forbindelse med vår leder i nr. 16 i år — «Brev til en presse-mann» — der vi beskjefteget oss med utvekster på ukepressen, har adressaten — redaktør *Asmund Rørslett* i Ukepressens Informasjonskontor, sendt oss et svar som vi gjerne offentliggjør i «St. Olav».

Kjære pater Rieber-Mohn.

I «St. Olav» for 25. august har De båret meg — og ukepressen — med et åpent brev. Det påkaller et like åpent svar.

I innledningen tar De avstand fra den lettvinde og noen ganger snobbete nedvurdering som ukepressen utsettes for. Det takker jeg for — og beklager at Deres vilje til nyansert vurdering av vår ukepresse synes å svikte i resten av brevet.

Men tillat meg først å oppklare en misforståelse. Ukepressens Informasjonskontor er ikke, som De skriver, et felles kontor som norske ukeblad har opprettet «til forsvar for sitt omdømme i offentligheten». Vårt informasjonskontor har en mer positiv oppgave, nemlig å øke kjennskapet til og dermed forståelsen for ukepressen. Kontoret står til tjeneste med opplysninger og informasjonsmateriale om de blad foreningen Norsk Ukepressens medlemmer utgir, men å være fast forsvarer for det enkelte ukeblad er en oppgave som Informasjonskontoret hverken kan eller vil påta seg.

Dette som bakgrunn for mitt svar.

De skriver om norsk ukepresse at det er «en underholdningspresse som fyller sin legitime oppgave — i det store og hele med renslig og noen ganger verdifullt stoff av opplysende, underholdende eller endog høyverdig kunstnerisk art». Altså: Stort sett er norsk ukepresse meget bra. Følgelig må det høre til *unntagelsene* at den bringer stoff som med rette kan kritiseres.

Men ikke før er dette konstatert, før De går løs på ukepressen, særlig damebladene, som om krenkelse av privatlivets fred skulle være regelen, ikke unntagelsen. Dermed motsier De Dem selv på en måte som oppriktig talt forbauser meg.

La det være klart: Alle ansvarlige ukepressefolk tar avstand fra gramsing i folks privatliv, enten det gjelder berømttheter eller alminnelige mennesker. Ukepressen, som dagspressen, har et stort ansvar fordi den når så langt, og jeg tør forsikre at ukepressens redaktører er sitt ansvar bevisst. Brudd på reglene for god presseskikk forekommer meget sjelden i ukepressen.

I de få tilfelle hvor slike brudd forekommer, synes jeg absolutt kritikk er på sin plass. Men gi kritikken tydelig adresse, er De snill! Slå løs på det blad og den redaktør De mener har opptrådt klanderverdig. I norsk presse er det redaktøren som har myndighet til å bestemme hva han eller hun vil offentliggjøre. Følgelig er det også redaktøren som har ansvaret. Å skjære hele ukepressen over én kam når det kanskje bare er ett blad en enkelt gang De i virkeligheten er ute etter, er høyst urettferdig mot det store flertall som holder sin sti ren.

Dette skulle gi svar på den del av spørsmålene som jeg mener vedrører Ukepressens Informasjonskontor. Resten av spørsmålene må jeg be Dem rette til de enkelte redaktører som etter Deres mening fortjener å komme i søkelyset.

Til slutt noen betraktninger som Deres åpne brev har utløst:

For det første: Pressen, herunder ukepressen, gjenspeiler dagens virkelighet. En del av denne virkelighet er de personer som blir midtpunkt for publikums interesse — det kan være fra filmstjerner til romfarere. Deres bragder og livshistorie, ofte moderne Askeladd-eventyr, engasjerer folk sterkt, og det må da være en legitim oppgave å holde publikum underrettet om dem — så lenge privatlivets fred ikke krenkes.

Men oppfatningen av hva som tilhører privatlivets fred, varierer. «Avsløringer» som offentliggjøres i millionopplag i f. eks. USA, Vest-Tyskland og Italia, kommer ofte ikke på trykk her hjemme. Norske ukebladredaktører foretar som regel en omhyggelig siling av den slags stoff. Og selv om disse redaktørers vurdering ikke alltid faller sammen med f. eks. Deres, betyr det vel ikke at de oversprøyter leserne med gramsing i berømte menneskers privatliv? En viss margin, også for feilbedømmelse, må dessuten tolereres. Forskjellen i vurdering er jo både en av fordelene og en av driftsomkostningene ved vår frie presse. Og jeg tror økt tillit til *lesernes* smak er et bedre vern mot den forsimpling De frykter enn Deres foreslåtte felles kontrollinstans, som smaker av sensur.

For det andre: Det nevnte silings- og vurderingsproblem er

ikke noe særegent for ukepressen. Det gjelder for alle moderne massemedia: dagspresse, kringkasting, film, fjernsyn, litteratur, osv. Og går man disse media etter i sømmene, tror jeg De må være enig i at ukepressen ikke har gjort seg fortjent til å bli hengt ut spesielt.

Men vennlig hilsen
Asmund Rørslett,
Ukepressens Informasjonkontor.

Svar til en uke-presse- mann

Kjære redaktør Rørslett.

Vi er tydeligvis enige i det vesentlige: At dette stoffet er forkastelig. At Deres informasjonkontor *også* har hatt omsorg for ukepressens omdømme i offentligheten fremgår vel av de brev De selv fra tid til annen har sendt dagspressen.

Vi tror også begge like lite på ønskeligheten av *sensur*, men her synes jeg De «røklegger» litt: Det er ikke «sensur» når ansvarlige representanter for en gren av pressen, efter alminnelig frivillig vedtatt sømmelighet, smak og kultur, definerer sin egen kvalitetsstandard og yrkesetik, og ser brudd på denne som bl. a. illojal konkurranse. Så viktig som *konkurranse*-momentet er her — og det vet jo De bedre enn noen — må det være både i publikums og i ukepressens interesse at ukebladene finner sammen i denne enkle og selvfølgelige målsetning, istedetfor å underby hverandre med mindreverdige sensasjonsstoff, i den harde kampen om opplagstallene.

Jeg synes De undervurderer forekomsten av det stoff det her gjelder — enkelte blad har jo bragt hele *serier* av «intime betroelser» fra privatlivet. Her nytter det ikke å skyve ansvaret over på publikum — en trykksak er et maktmedium som kan være ytterst suggererende og bli tilsvarende misbrukt. Det enkelte blad vil også kunne ta uhyggelig lett på sitt ansvar — det har man sett. Hvis ukepressen som helhet har innsett sitt interessefellesskap på andre områder, er det både nærliggende og naturlig at en våken opinion også her ber den rydde opp i sitt eget hus, så meget mer som den (i Norge) har et *godt* renommé å forsvare.

Ukepressen — *spesielt*? Ja — hverken film, TV, Radio eller eller morgen(dags)presse har i Norge levert den spesielle type informasjonen enkelte ukeblad har tillatt seg å besmøre oss med. Middagspressen er riktignok medskyldig, men vi har da flere ganger her i «St. Olav» påskrevet også dens pass.

Jeg gjentar — fordi De forflyktiger det litt i Deres svar — at jeg *ikke* deler en viss åndssnobbet nedvurdering av ukepressen, og jeg tok i min lederartikkel uttrykkelig det nødvendige forbehold mot en *generalisering*. Men jeg tror fortsatt at det dreier seg om en ikke uanselig stoffmengde, som er ufor- enlig med de krav til kultur og human omsorg for menneskesinnet som ellers gjør seg gjeldende i vårt samfunn.

Den kulturen vi alle lever på og forbruker av er ingen selvfølg. Kultur er et resultat av uavbrutt bevissthet og anstren-

gelse. Ukepressen tjener ikke noe på å be seg fritatt for den anstrengelsen. En god skribent har sammenlignet den med reisingen av et tårn. For, sier han, «et tårn må bygges og forsvares. Det er bare sumpen som gjør seg selv.»

Vi ser visst begge hva han mener.

Med vennlig hilsen
Hallvard Rieber-Mohn.

75 ÅR FOR DE SYKE

St. Elisabeth-søstrene har i disse dager kunnet runde **S**en anselig milepel i Trondheim. St. Elisabeths hospital, med sine 112 senger, moderne røntgenavdeling og laboratorium, alt skaffet tilveie ved søstrenes frivillige innsats for syke, er nemlig 75 år.

«De virket kanskje noe fremmedartet den gang de kom hit, i slutten av forrige århundre, i sine nonnedrakter som mange ikke hadde sett før. Men idag er de blitt et populært og uunnværlig innslag i bybildet, skriver Adresseavisen. År om annet har tusener og atter tusener av takknemlige trøndere nytt godt av deres selvpoppfrende gjerning og omsorgsfulle pleie på St. Elisabeths hospital.

Priorinnen, moder Antonia, forteller til avisen at ordenen er grunnlagt i Schlesien, hvor moderhuset holdt til helt til siste verdenskrig, da det på grunn av Tysklands deling flyttet til Reinbech ved Hamburg. Stifterne var noen idealistiske kvinner som i 1830-årene ville stille sitt

Til hyggestunden
hører
en god tobakk...

TIEDEMANN'S GUL
er gull verd!

TIEDEMANN'S GUL
LETT
MIXTURE
2
FINT SNITT
TIEDEMANN'S TOBAKSFABRIK
PRIVILEGERET 1775

AS G 110

UTLANDET

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

VATIKANET OG KONSILET Nyutnevnelser.

Som efterfølger til nylig avdøde kardinal Coussa, sekretær for Kongregasjonen for Orientalske anliggender, har paven utnevnt italieneren kardinal Gustavo Testa.

En rekke kirkesamfunn har oppnevnt sine delegater til konsilet. Som de første av de østkirkelige overhoder har den koptiske patriark av Alexandria opp-

nevnt to delegater. De reformerte kirkers verdensforbund, som representerer 99 samfunn i 37 land, har utnevnt tre delegater — en skotsk presbyterianer, en amerikansk presbyterianer og en fransk reformert pastor. Gammelkattolikken i Utrecht har oppnevnt en delegat. Metodistene har to delegater, en amerikaner og en engelskmann. Endelig har Kirkenes Verdensråd fått adgang til å sende to delegater; en av disse er den sveitsiske reformerte teolog Lukas Visser.

Baptistenes verdensforbund har derimot etter å ha debattert saken avslått å sende noen observatør til det økumeniske konsil. Staten Israel, som allerede hadde oppnevnt en observatør, dr. Chaim Wardi, har trukket denne utnevnelsen tilbake, og kommer allikevel ikke til å sende noen observatør. Arsaken sies først og fremst å være reaksjonen i de arabiske land — man vil unngå å sette Vatikanet i en vanskelig situasjon, heter det. Dr. Wardi kommer imidlertid til å oppholde seg i Roma under konsilet som leder for det jødiske verdensråds kontor der.

liv i nestekjærlighetens tjeneste. Sitt store forbilde fant de i den berømte kvinneskikkelse fra det 13. århundre, St. Elisabeth fra Thüringen. Fire døtre av gode familier stilte seg i spissen for foretagendet, i september 1842 grunnla de «Gråsøstrenes kongregasjon av den Hellige Elisabeth».

Idag teller ordenen 4500 søstre og 440 institusjoner over hele verden hvor syke og gamle får pleie og hvile. Pionérbetjeningen i Norge gjorde de i Hammerfest i 1880, og da hospitalet skulle bygges der, kunne det hende at søstrene selv måtte gripe til hakke og spade for at arbeidet ikke skulle bli for dyrt. Idag har de 19 hospitaler og aldershjem i de nordiske land, og i Norge finner vi St. Elisabeths-søstrene i Hammerfest, Tromsø, Trondheim, Harstad, Tønsberg, Oslo og Lillehammer.»

Skaff

ST. OLAV

en ny

leser!

FINNLAND

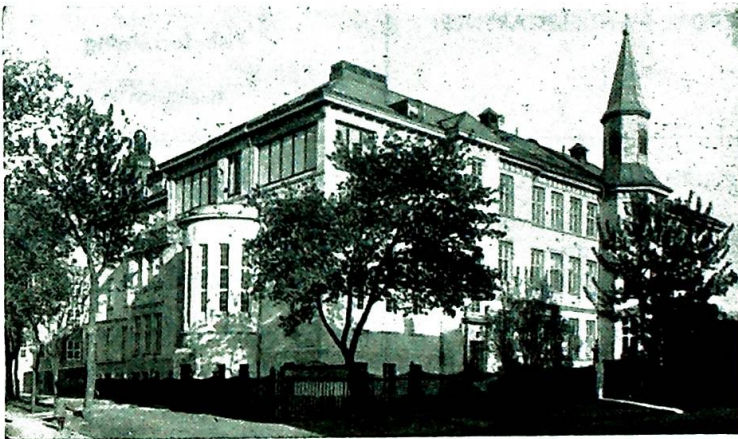
Ny kirke innviet.

I Finland har man nylig kunnet ta i bruk en ny katolsk kirke. Kirken er reist for den yngste av landets fem katolske menigheter, *Jyväskylä*, Finlands fjerde største by, beliggende i det indre av landet. Kirken ble vigslat av biskop Cobben og stilt under Hellig Olavs beskyttelse. Til kirken hører barnehage, prestegård og et hjem for studenter.

UNGARN

Flere fosterdrap enn fødsler.

Siden opphevelsen av de strenge lovbestemmelser mot *abortus provocatus* i Ungarn, er tallet på registrerte «svangerskapsavbrytelser» steget kraftig. I første kvartal 1962 dreide det seg om 51 500, mens tallet på fødsler innenfor det samme tidsrom var 33 887 levende-fødte. På offentlig hold har en gitt uttrykk for kritikk over de grunner for inngrepet som i enkelte tilfeller er blitt godtatt av de avgjørende instanser. Således har man innvilget abort til vorde-mødre som uhindret ønsket å delta i reiseselskaper, som sparte til bil eller ville pusse opp sin leilighet!

MANDAL

GERH. CHRISTENSENS SØNNER

Alt i manufaktur

MANDAL

MANDALS KONDITORI

Kjent for kvalitet

Gjør som vi
kjøp Deres bøker i
SVEINDALS BOKHANDEL
MANDAL

MARNA KJOLER

forhandles over
hele landet

OLUF LOHNE

Jernvarer - Kjøkkenutstyr
Malerverer

A/S DET NORSKE KOKOSVÆVERI

Benytt våre spesielle kirkeløpere
i bukler og velour

TYSKLAND

Blir Edith Stein saligkåret?

Kardinal Frings, erkebiskop av Köln, har forordnet at en undersøkelse av Edith Steins skrifter skal settes i gang

med henblikk på hennes saligkåringss-prosess. Edith Stein var en jødisk kar-melittnonne som fant døden i Auschwitz' gasskammere. Hun er kjent for et om-fattende filosofisk-mystisk forfatter-skap.

FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK

Andresen & Müller

Mek. verksted — Blikkeballasje og metallvarer av enhver slags — Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed — Isenkramartikler — Elektrisk og Autogensveisning — Stanseartikler

FREDRIKSTAD

G. Halvorsen

Etabl. 1885

Alt i flesk, kjøtt og pølsevarer.

Tif. 1781

Tif. 2455

FREDRIKSTAD BRYGGERI

FREDRIKSTAD

Sko

BJARNE AARUM

Fredrikstad

Bjørnulf FOTO
ALT I FOTO OG FILM

C. HANSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tif. 3056

FREDRIKSTAD

CARSTEN CARLSEN

Kolonial og Kraftfor

Tif. 2175

Chr
Hannestad
HANDELSGARTNERIER
FREDRIKSTAD

Vi leverer til blomsterforretninger landet over.

GULLSMED WESSMANN

FREDRIKSTAD

Andr. Janne

Kontormaskiner - Kontorutstyr

Storgt. 4 - Fredrikstad

Tif. 2945

EDVARDESEN & NORHEIM A/S

Autorisert Installatør

Radio og Elektrisk utstyr

Tif. 1220 - Fredrikstad

ST. CROIX HANDELSGARTNERI

Tif. 2830

KÅRE KRISTIANSEN

Fiskeforretning

Telefon 3190

FREDRIKSTAD BYGG A/S

Byggevarer - Jernvarer
Malervarer

Sentraltbord 5945

HELENE ANDRESEN

KJØTT- OG PØLSEVARER

Glemmengt. 3, 4, 5.

Tif. 2131 og 2031

ALFR. GRØNNEBERG

Urmaker & Optiker

Fredrikstad

KNUT CHRISTIANSEN

Spesialforretning i

Radio og Fjernsyn

Farmannsgt. 1-3 - Tif. 6464

KLEMET JOHANSEN

Fredrikstad Begravelsesbyrå

Farmannsgt. 10 - Tif. 3062

1885 75 år 1960

O. Henriksens Sønner

Aut. Rørleggere og Rørhandel

Etabl. 1904

FREDRIKSTAD

Sentraltbord 5840

BRYNILDESENS FABRIKKER

Drops og Mineralvann

S. Larsen & Co.

Møbelforretning

Nygårdsgaten - Fredrikstad

Telefon 2265

KRISTIANSAND S.

Gravør Trygve Kohn
Kristiansand S.

Elektro-teknikk
Industri - Militær
Skip - Sykehus
Reklame - Varemesse

Konditori og Kafé

KRISTIAN FRIVOLD

Kjøtt & Pølsevarer

Tlf. 22 175 — Kristiansand S.

S/L VEST-AGDER MELKESENTRAL

Salgsavdeling for smør og ost

Tlf. 23 022 - 25 802

Reinhartsen & Co.

FISKEFORRETNING

Tlf. 25 884 - 22 932

Sigurd Gramén

SPECIALOPTIKER

Spesialitet: Brillor

Kristian 4des gt. 20 - Telefon 25 005

B O K H A N D E L E N
i Sparebankbygningen Kristiansand S.

OSKAR PEDERSEN ½

Kolonial engros

Spesialfirma for leveranser til restauranter, hoteller, sykehus etc.

Sentralbord 29 516

C. P. WINTERSBORG

Spesialforretning i
AMATØRFOTO og FILM

Sparebankgården — Tlf. 22 016

W. Nørgaard Jensen

FRUKT- OG GRØNNSAKFORRETNING

S. Hennig-Olsen

Etablert 1924

KRISTIANSAND S

Sjokolade - Frukt - Tobakker
Iskremfabrikk

A. KRUSE SMITH

Entreprenørforretning

KRISTIANSAND S

Bygningsartikler — Jern & Stål m. m.

Tlf. 24 452

SIGURD SØRENSEN

Begravelsesbyrå

Holbergsgt. 15 — Tlf. 22 153 — 25 717
Egen likbil for transport

TOR RUUD

Aut. Rørleggerforretning

Hannevik Terrasse 5 - Kristiansand S.
Tlf. 25 759 - 22 908

TAPET OG KUNST

ARTIKLER

Kristiansand S.
Tollbodgt. 15 A
Telefon 23 930

*Kristiansands Glasmagasin
Brød-Grønningstøt*

Telefon 22 281

Skippergt. 41

EMIL SYVERTSEN
Skotøyforretning

Eldste forretning i bransjen.

Etabl. 1870

Kristiansand S.

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO.'s

ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

WITTUSEN & JENSEN A.S

Trykkeri
Kontorrekvisitasystemer

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3 b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

WISBECH
ANTISELSKAP

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE

DRØYERE KAFFE

Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

ERLING MOE

God fisk

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvet 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90